

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry

Asia 1: Mieli-pide ehdotukseen Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuosiksi 2022-2027.

Asia 2: Mieli-pide ehdotukseen Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesienhoidon toimenpideohjelmaksi vuosille 2022–2027 (toim. Sanna Kipinä-Salokannel ja Maria Mäkinen).

Asia 1:

7. Toimenpiteiden lisätarve

7.3 Toimenpiteiden lisätarve

Sivulla 122 alkaen ja taulukossa 28 on esitetty jo toteutettujen toimenpiteiden riittävyys ja lisätarve. Näkemyksemme mukaan ne ovat olleet vesienhoidon tavoitteisiin (VPD) nähden riittämättömät. Kommentit ovat siinä määrin yleisluontoisia, että ne koskevat kaikkia alueita, joissa on peltoviljelyä tai metsätaloutta.

Tiivistelmä

Maa- ja metsätaloudessa on peruskuivatukseen liittyviä kipukohtia, jotka paljolti juontavat vuonna 1902 säädetyn vesioikeuslain nojalla tehtyjen suunnitelmien ja perustettujen ”ojayhtiöiden” oikeudellisen aseman epäselvyyksiin. Vesilain tarkoittamia puroja pidetään usein ojina ja sellaisina ne ovat suojelutoimien ulkopuolella. Lain edellyttämä ilmoitus uoman kunnostusperkauksesta jää tekemättä, jolloin usein toistuva kaivu estää uoman muuttumisen luonnontilaisen kaltaiseksi. Vanha ”ojayhtiö” saattaa estää puron vesienhoidollisen kunnostuksen ja ojitukseen myönnettävää valtion tukea saatetaan jopa käyttää luonnonmukaistuneen puron perkaamiseen.

Vesilaki suojaa periaatteessa luonnontilaiseksi muuttunutta uomaa heikentämiseltä, mikä olisi tehokas keino vesien hyvän tilan saavuttamiseksi, mutta käytännössä tätä säännöstä ei sovelleta.

Tämä säännös (VL5:8.2) pitäisi ottaa sovellettavaksi aina, kun mahdollista.

Ojien kunnostus tehdään usein ”varman päälle” tarpeettoman syväksi. Ojitusten suunnitteluun on hyviä työkaluja ja ne paranevat koko ajan – nämä työkalut pitäisi saada käyttöön.

8. Vesienhoidon toimenpideohjelma

8.3 Kalankasvatus

Merellä tapahtuvaa kasvatusta on vähennettävä ja siirryttävä maalla altaissa tapahtuvaan kasvatukseen. Tällöin altaiden vesiä voidaan kierrättää oman puhdistamon kautta. Altaiden vesiä vaihdettaessa käytetty vesi johdetaan kunnalliseen jätevesiverkostoon. Tällaisesta siirtymästä on tehtävä suunnitelma.

Merikasvatuksen kassien talvisäilytyspaikkoihin on kiinnitettävä myös erityistä huomiota. Paikat oltava sellaisia, jotka tuottavat mahdollisimman vähän vesistövaikutuksia ja haittaa ympäristölle. Kalarehun kotimaista tuotantoa on kehitettävä edelleen. Tavoitteena on oltava täysin kotimainen tuotanto raaka-aineista alkaen. Rehun tuotannossa on lisättävä ns. roskakalan käyttöä merkittävästi.

8.4 Turvetuotanto

Ympärivuotisen kasvillisuuskentän käytössä ongelmana on talvinen käyttö. Vaikka kenttä olisi talvella sula niin kasvillisuus on kuollut, jolloin se ei poista vedestä ravinteita. Pahin tilanne on silloin, kun on jäässä ja silloin tulee vesisateita. Tällöin joudutaan kentälle päästämään vettä ja se virtaa jäätä pitkin sellaisenaan vesistön eli yhtään puhdistumista ei tapahdu.

Turpeenkaivuun loppuessa kentältä, niin jälkikäyttö ei MISSÄÄN tapauksessa saa olla maa- ja metsätaloudeksi.

Jälkikäyttönä tulee olla joku seuraavista vaihtoehtoista 1-3:

Vaihtoehto 1:

Alueelle muodostetaan kosteikko tai järvi. Tällöin alue myös jätettävä kehittymään luontaisesti. Aluetta voidaan myös käyttää virtaamien tasaukseen vesistössä erityisesti tulevaisuudessa, kun sadannat lisääntyvät.

Vaihtoehto 2:

alueelle perustetaan aurinkopaneelikenttä

Vaihtoehto 3:

Alueelle perustetaan tuulivoimala-alue. Tällöin ainakin osalle alueesta voitaisiin perustaa kosteikko. Turpeenkaivuukenttien alapuolisten vesistöjen syvänteet ovat täyttyneet humuksesta. Erityisesti purojen ja jokien syvänteiden tyhjentäminen on erityisen tärkeää kalojen elinolosuhteiden ja ruokailualueiden parantamisen kannalta. Tällaisista ruoppaamisista on tehtävä vesistökohtaiset suunnitelmat. Suunnitelmissa on myös määriteltävä, miten alueilla toimineet/toimivat turpeenkaivajat sekä maa- ja metsätalouden harjoittajat osallistuvat ruoppaus- ja suunnittelukustannuksiin.

8.6 Metsätalous

Metsien vesistökuormitus johtuu suurelta osin ojituksista ja seuraavassa luvussa käsitelty maatalouden ojitustoiminta koskee paljolti myös metsäojituksia. Metsätalous on merkittävä vesistöjen hajakuormittaja. Maa- ja metsätalouden hajakuormitus on taas keskeinen syy, miksi vesistöissä ei saavuteta hyvää ekologista tilaa. Siksi Taulukossa 37. Metsätalouden vesienhoitotoimenpiteiden määrät, investointikustannukset, käyttö- ja ylläpitokustannukset sekä vuosikustannus (käyttökustannusten ja investoinnin annuiteetin summa) vesienhoitoalueella 2022–2027 ovat riittämättömiä. Siksi niihin tulee kohdentaa lisäresursseja ja -investointeja. Yksittäisistä metsätalouden vesienhoitotoimenpiteistä mainittakoon huonotuottojen metsämaiden ennallistaminen suoksi. Metsäojien suunnittelu ja rakentaminen virtausta tasaaviksi sekä kiintoainesta ja ravinteita pidättäviksi. Ojituksen tukijärjestelmä tulee sitoa kestävän metsätalouden rahoitustukeen (Kemera).

Myös metsätalouden suhteen olemme havainneet sellaisia ojitusta koskevia lainsäädäntöön tai

lakien tulkintaan liittyviä ongelmia, jotka puuttuvat nyt tehdystä ehdotuksesta.

1. Puroksi luokiteltujen virtavesien tunnistaminen ja metsälain 10§

Vesilain tarkoittamia puroja saatetaan pitää ojina ja siitä syystä metsälain 10§ jää huomiotta. Usein puro kulkee sekä metsien, että peltoaukeiden läpi. Tällöin olisi tärkeää, että uoman luokitus on johdonmukainen ja metsän käsittely sen lähistöllä tehdään 10§:n määräysten mukaisesti.

2. Ojituksen toteuttaminen uusimman tiedon pohjalta

Metsäojitus on käytännössä vanhojen ojien kunnostamista ja, kuten maatalousojien kohdalla, helposti kaivetaan ”varmuuden vuoksi” tarpeettoman syvään. Ojitusten suunnitteluun on tulossa entistä parempia työkaluja, on tärkeää, että uusimmat työkalut otetaan käyttöön. Tällöin kunnostuksen syvyys ja tarve voidaan määrittää jopa kuviokohtaisesti.

Turvemetsien ojituksissa tulee aina tukeutua uusimpaan tietoon.

3. Jatkuvaan kasvatukseen siirtyminen

Pitämällä metsä peitteisenä voidaan hyödyntää puuston haihdutusta ja tällä voidaan välttää ojituksen kunnostustarve tai pienentää sitä.

8.7 Maatalous

Maatalous on merkittävä vesien tilaa huonontava sektori ja metsätalouden ohella tärkein riskitekijä sille, että vuoteen 2027 mennessä vesistöissä ei saavuteta hyvää ekologista tilaa. Siitä syystä näiden sektoreiden toimenpideohjelmien viimeistelyyn tulee panostaa erityisen paljon.

Taulukoissa 39 ja 40 mainitut toimenpiteet ovat näin ollen riittämättömiä ja niihin tulee kohdentaa lisäresurssointia ja -investointeja.

Yksittäisistä toimenpiteistä mainittakoon vesistöjen ja valtaojien yhteyteen perustettavat kosteikot sekä vesimuodostumien ja peltojen väliin jätettävät suojakaistat. Suojakaistan yleiseksi minimileveydeksi tulee määritellä 3 metriä. Jos pellot ovat ympäristötuen piirissä, tulisi suojakaistan leveys olla vähintään 5 metriä. Jos maanviljelijä suosii vesistön rannalla kasvillisuutta, joka sitoo ravinteita ja estää rantaeroosiota sekä lisää rantaekosysteemin monimuotoisuutta, voidaan hänelle maksaa korotettua ympäristötukea.

Biokaasulaitokset tulee huomioida mahdollisina vesistöjen ravinnekuormituksen pienentäjinä. Esimerkiksi biokaasulaitokset, joilla mädätysjäännös on luomukelpoista, voisi olla järkevää tukea luontaista ravinnekiertoa. Esimerkiksi on siirtotuki, jolla korvattaisiin osa lannoitteen kuljetuskustannuksista. Tällä tavalla teollisesti valmistettujen lannoitteiden tarve pieneneisi.

Lannan peltolevitystä ja sen aiheuttamaa vesistöjen rehevoitymistä voidaan vähentää seuraavalla toimenpiteellä: Jos edellä mainittu tuki toteutuisi, olisi siitä luontaisena jatkumona, että lantaa mädättävien laitosten määrä kasvaisi ja lannan suora peltolevitys vähenisi huomattavasti. Myös bakteerien pääsy vesistöön ja hajuhaitat pienenevät.

Edelleen haluamme kiinnittää huomiota seuraaviin peruskuivatukseen liittyviin ongelmiin. Ne ovat olleet ongelmana kaikkien edellisten suunnitelmakausien aikana ja puuttuvat myös nyt esitetyistä.

1. Puroksi luokiteltujen virtavesien tunnistaminen.

Viljelijäkarttoihin merkittävät vesilain perusteella puroksi luokiteltavat uomat on usein

merkitty ojiksi (valtaojiksi) senkin vuoksi, että se on viljelijälle edullisempaa. Viljelijäkartat ovat VIPU-palvelun takana ja luottamuksellisia, joten yksittäisten uomien luokitusta ei pääse tarkistamaan. Vesilain mukaan puro on vesistö, mutta oja ei sitä ole, joten tämän erottelun oikeellisuus on olennaista. Asia vaikuttaa myös ympäristökorvauksen ehtoihin esimerkiksi suojakaistavaatimuksiin.

Purot, joiden valuma-alue on $> 10 \text{ km}^2$ olisi periaatteessa helppo korjata oikeiksi, koska se voidaan tehdä pelkästään valuma-alueet sisältävien uomakartastojen pohjalta. Ne purot, joiden valuma-alue on $< 10 \text{ km}^2$ ovat ongelmallisempia, koska silloin joudutaan erikseen tarkastelemaan näiden uomien vesilain mukaisia kriteerejä. On kuitenkin tärkeää, että nekin käydään läpi. Tämän kokoluokan uomat (punaisessa kirjassa ”pienet joet”) ovat myös Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen luontotyyppi, tässä uhanalaisuus on laadullista, ei määrällistä.

2. Ojituksen ilmoittaminen

Vesilaki (VL5:6§) edellyttää ilmoittamaan muusta kuin vähäisestä ojituksesta. Tämä jää usein tekemättä ja lisäksi on ongelmallista, jos ”vähäiseksi” arviointi on pelkästään ojittajan varassa. Kaikista ojituksista tulisi ilmoittaa ELY-keskukselle, jolloin ojituksen vaikutus vesistöön tulisi arvioiduksi ja sitä voitaisiin ohjeistaa. Ojitus on nykyisin pääasiassa kunnossapitoa ja sen merkittävin kustannus on kaivinkoneen saaminen paikalle, joten tapana on kaivaa samalla ”varmuuden vuoksi” syvään, leveästi ja jo kunnossa olevia kohtia tarpeettomasti.

Tämä ilmoitusvelvollisuus liittyy myös edelliseen kohtaan, eli lain tarkoittamien vesistöjen tunnistamiseen.

3. Luonnontilaisen kaltaiseksi muuttuneiden uomien käsittely

Vesilain 5 -luvun 8§:n 2 mom: ”*Jos ojan kokonaisuutena tarkasteltuna voidaan katsoa muuttuneen luonnontilaisen kaltaiseksi uomaksi, sovelletaan sen kunnossapitoon ja käyttöön 1 momentin estämättä, mitä tässä luvussa säädetään ojituksesta.*” (Huom! tämä koskee myös puroa).

Tämä on käytännössä kuollut pykälä (mikä ilmenee ELY-keskuksen kanssa käytyjen keskustelujen perusteella), vaikka sen pitäisi olla tärkeä keino VPD:n tavoitteiden saavuttamiseksi. Luonnontilaisen kaltaisuuden arvioimiseksi on tehty hyvä opas, mutta sitä ei käytännössä sovelleta (ainakaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen alueella).

ELY-keskuksen mukaan luonnontilaisen kaltaiseksi arvioiminen tulisi tehtäväksi, kun ojituksesta ilmoitetaan, kts edellinen kohta. Jos ilmoitus jää tekemättä, niin tätä arviointia ei tietenkään tehdä, lisäksi ELY-keskus on pitänyt pykälän soveltamisessa erittäin korkeaa kynnystä.

Laki tai hallituksen esitys ei mitenkään sido tätä arviointia ojitusilmoitukseen, joten kyseessä on viranomaisen oma tulkinta. Lain tarkoittamien uomien kartoittaminen pitäisi tehdä proaktiivisesti, jolloin uomien kunnossapito edellyttäisi uuden suunnitelman tekoa luonnonmukaisten menetelmien pohjalta.

4. Vesilain tekstin täsmentäminen puron / vesistön ojan suhteen

Edellä mainittu ”*Jos ojan ...*” teksti on merkitykseltään epäselvä, koska momentissa tarkoitettu uoma on lähtökohtaisesti puro, mikä ilmenee myös hallituksen esityksen tekstistä. Muuallakin vesilaissa käytetään termiä ”oja”, kun tarkoitetaan joko puroa tai sekä puroa, että ojaa. Koko vesilain teksti pitäisi käydä läpi ja tältä osin täsmentää.

Yhdessä edellä mainitun uomien luokittelun korjaamisen kanssa tämä tekstin korjaus toisi jokia pienemmät virtavedet paremmin vesien suojelun piiriin.

5. **Vesioikeuslain nojalla tehtyjen suunnitelmien ja perustettujen yhteisöjen rauettaminen.**

Suomessa on merkittävä määrä, ehkä kymmeniä tuhansia, 1902 vesioikeuslain nojalla tehtyjä ojitussuunnitelmia ja niiden toteuttamiseksi perustettuja ojitusyhteisöjä (aik. *ojayhtiöitä*). Nämä ojitukset olivat enimmäkseen purojen perkauksia. Vesilain mukaan yhteisöihin tulee soveltaa nykyistä vesilakia (VL19:13§), joten ne eivät ole ilman uudelleenjärjestäytymistä VL:n 12-luvun säännösten perusteella oikeuskelpoisia. Käytännössä niitä kuitenkin pidetään oikeuskelpoisina, vastoin vesilain määritelmiä.

Vanhoja ennen 1962 tehtyjä suunnitelmia pidetään edelleen pätevinä, vaikka vuonna 1902 säädettyä vesilakia ei silloin osattukaan harmonisoida tulevaa vesipuitedirektiiviä ennakkoiden.

Vanhat vesioikeuslain nojalla tehdyt suunnitelmat ja perustetut yhteisöt tulisi automaattisesti rauettaa. Jos niille on tarvetta, niin yhteisöjen tulisi järjestäytyä uudelleen vesilain mukaisesti ja suunnitelmat tulisi päivittää nykyisiä säännöksiä vastaaviksi. Tämä edellyttää ehkä vesilain uudistamista, mutta ainakin sen lain tekstin mukaista tulkintaa.

Asia 2:

Kommentit koskevat lukuja:

1.4 Tulvariskien hallinnan suunnittelun huomioon ottaminen

5.3 Uimarannat

7.7 Pilaantuneet maa-alueet

13.6 Keinotekoiset ja voimakkaasti muutetut vedet

16.2.1. Yhdyskunnat ja haja-asutus

16.2.6 Maatalous ja happamat sulfaattimaat

16.2.7. Vesirakentaminen, säännöstely ja vesistökuunnostukset

17.4 Ympäristötavoitteiden saavuttaminen / 17.4.1. Pintavedet

Osa 1. YLEISTÄ

1. Johdanto

1.4 Tulvariskien hallinnan suunnittelun huomioon ottaminen

s.9

”Varsinais-Suomen ELY-keskuksen alueella on nimetty kolme merkittävää tulvariskialuetta: Kokemäenjoella Huittinen ja Pori sekä rannikolla Turun rannikkoalue.”

Kommentti:

Muita tulvariskialueita on paljon. Niillä on paikallisesti suuri vesistön hoitoa ohjaava merkitys. Paikalliset tulvariskialueet tulee huomioida paikallisessa vesienhoidon suunnittelussa. Esimerkkinä mainittakoon Euran kuntakeskuksen alueen tulvariskialue. Kyseisen alueen tulvien hoito liittyy vahvasti muun muassa Pyhäjärven säännöstelyyn ja Eurajoen yläosan luonnonmukaiseen jokirakentamiseen sekä virtavesien elinympäristökuunnostuksiin.

5. Vesienhoidon erityiset alueet

s.22

5.3 Uimarannat

”Taulukko 5.1. Varsinais-Suomen ja Satakunnan toimenpideohjelma-alueella sijaitsevat EU-uimarannat (v. 2019).”

Kommentti:

Teksti ja taulukko ovat puutteellisia, siitä puuttuu paljon uimarantoja, jolla on suuri merkitys paikallisten vesistöalueiden virkistyskäytön kehittämisessä.

Yksi esimerkki : Sisävedet → Mäkelän uimaranta → Eurajoen yläosa.

7. Pohjavettä kuormittava toiminta

7.7 Pilaantuneet maa-alueet

s. 33

.... Maaperän ja pohjaveden pilaantumisriski liittyy yleensä polttoaineen jakeluun ja varastointiin, sahoihin ja kyllästämöihin, kaatopaikkoihin, ampumaratoihin, puutarhoihin, romuttamoihin sekä kemiallisiin pesuloihin.

Kommentti:

Ehdotetaan lisättäväksi vanhat raideverkoston osat. Esimerkkinä Kiukainen – Eura – Säskylä teollisuusratalinja.

Osa 3. PINTAVEDET

13. Pintavesien kuormitus ja muu tilaa muuttava toiminta

13.6 Keinotekoiset ja voimakkaasti muutetut vedet

s.80

13.6.1 Nimeämisen perusteet

”Voimakkaasti muutetuksi vesimuodostuma on mahdollista nimetä kolmen edellytyksen täytyessä: 1) vesimuodostumaa on muutettu rakentamalla tai säännöstelemällä, mistä on seurannut vesiekosysteemin tilan huonontuminen, 2) hyvää ekologista tilaa ei voida saavuttaa aiheuttamatta merkittäviä haitallisia vaikutuksia vesistön tärkeille käyttötavoitteille, kuten tulvasuojelulle, vesivoimatuotannolle tai virkistyskäytölle tai ympäristön tilaan laajemmin ja 3) vesistön rakentamisella saatua hyötyä ei voida saavuttaa muilla teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisilla sekä ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla.”

Kommentti:

Vaikka nimeämisen perusteita on muutettu, eivät ne edelleenkään tue EU:n Vesipuitedirektiivin kautta säädettyjä velvoitteita vesistön hyvän ekologisen tilan saavuttamisesta.

16. Pintavesien toimenpiteet ja ohjaukset vuosille 2022–2027

16.2 Sektorikohtaiset toimenpiteet vuosille 2022–2027

16.2.1. Yhdyskunnat ja haja-asutus

Yhdyskunnat

s. 109

”Yhdyskuntien jätevesikuormituksen on arvioitu olevan Varsinais-Suomen ja Satakunnan toimenpideohjelma-alueella merkittävä vesien tilaan vaikuttava paine kahdessa järvestä (Karhijärvi ja Kiskon Kirkkojärvi), 14 jokimuodostumassa ja 21 rannikkovesimuodostumassa.”

s. 110

Laitosten käytön ja ylläpidon tehostaminen: toimenpidettä esitetään niiden puhdistamoiden osalta, joilla uuden ympäristöluvan mukaisesti tulee tehdä tehostamistoimenpiteitä vuosina 2022–2027 tai uusi lupahakemus on vireillä, joka sisältää tehostamistoimenpiteitä puhdistamolla. Näitä ovat Someron (Kiskonjoki-Uskelanjoki-Halikonjoki), Taalintehtaan (Saaristomeri) sekä JVP Euran, Säskylän, Rauman Maanpäänniemen ja Uudenkaupungin Hápönniemen (Eurajoki-Lapinjoki-Sirppujoki) jätevedenpuhdistamot. Toimenpiteen määränä on muuttuvan luvan piirissä olevan puhdistamon asukasluku. Kustannukset on laskettu valtakunnallisen suunnitteluohjeistuksen mukaisesti, jossa tehostamistoimenpiteiden osuus jätevesimaksusta on 0,22 €/m³ ja ominaiskulutus 0,155 m³ /as/d (valtakunnallinen kesiarvo), jonka perusteella vuosittaiset 12,4 €/asukas/vuosi.”

Kommentti:

Yhdyskuntien jätevesikuormituksen merkittävä vesien tilaan vaikuttava paine kohdistuu pääosin joki- ja rannikkovesimuodostumiin. Esimerkiksi Eurajoen valuma-alueella tämä selittyy paikallisten jätevedenpuhdistamoiden (3 kpl) siirtoviemäreillä, jotka kohdentavat jätevet keskitetysti Eurajokeen ja sieltä edelleen Eurajoen salmeen ja Selkämereen.

Laitosten käytön ja ylläpidon tehostamisen listalta puuttuu Apetit Ruoka Oy:n puhdistamo.

s. 110

”Jätevesipuhdistamoiden sulkeminen ja jätevesien käsittelyn keskittäminen: kaudella 2022–2027 lopettavia puhdistamoja toimenpideohjelma-alueella on kaksi. Salon Toijan jätevedenpuhdistamolta (Kiskonjoki-Uskelanjoki-Halikonjoki) jätevedet johdetaan Salon keskuspuhdistamolle ja Rikosseuraamuslaitos Köyliön osaston (Kokemäenjoen alaosa-Loimijoki) jätevedet johdetaan Säskylän puhdistamolle. Toimenpiteen määränä on kyseisen puhdistamon AVL ja kustannuksia ei esitetä.”

Kommentti:

Näkemyksemme mukaan Köyliön vankilan jätevesiä ei tule johtaa Säskylän puhdistamolle, josta ne edelleen käsiteltynä päätyisivät kuormittamaan Eurajokea. Järkevämpää on ohjata vankilan jätevedet Huittisten keskuspuhdistamolle. Jätevedet voidaan ohjata Säskylä – Huittinen siirtoviemäriin, jota ympäristöjärjestöt ovat ehdottaneet Vaasan hallinto-oikeudessa käsiteltävänä olevassa Säskylän ja Apetit Ruoka Oy:n purkupaikkalupakäsittelyssä.

s. 110

”Taulukossa 16.1 on esitetty Varsinais-Suomen ja Satakunnan toimenpideohjelma-alueelle esitettävät yhdyskuntien toimenpiteet ja kustannukset vuosille 2022–2027 suunnittelualueittain.”

Kommentti:

Keinovalikoimasta on jätetty kokonaan pois siirtoviemäreiden suunnittelu ja rakentaminen. Jätevesien johtaminen suuriin ja puhdistusteholtaan hyviin jätevedenpuhdistamoille vähentää merkittävästi vesistökuormitusta. Hyvinä esimerkkinä ovat Apetit Ruoka Oy:n ja Säskylän puhdistamoiden jätevesien johtaminen siirtoviemäriä pitkin Huittisten keskuspuhdistamolle ja JVP-Eura Oy:n jätevesien johtaminen siirtoviemäriä pitkin Porin Luotsinmäen puhdistamolle.

Vaihtoehtoisena mallina edellä esitetyllä on alueellisesti uuden, suuren keskuspuhdistamon suunnittelu ja rakentaminen esimerkiksi Uudenkaupungin suuntaan meren rannalle. Tällöin tulisi tutkia 1. Säskylä – Laitila – 2. Eura – Laitila – Uusikaupunki -siirtoviemärilinjan suunnittelu- ja rakentamisvaihtoehto.

16.2.6 Maatalous ja happamat sulfaattimaat

Happamuuden torjunta

s. 132

”Säätösalaajituksen ja -kastelun rakentaminen, automatisointi, hoito ja ylläpito happamuuden torjunnassa: happamuuden torjunnan toimenpiteistä erityisen tehokas on säätösalaajituksen ja -kastelun rakentaminen, automatisointi ja käyttö, jota esitetään toimenpideohjelma-alueella 1 299 hehtaarille.

Taulukko 16.8. Happamuuden torjunnan toimenpiteiden määrät, investointikustannukset, käyttö- ja ylläpitokustannukset ja vuosikustannus suunnittelualueittain vuosille 2022–2027.”

Kommentti:

Taulukon mukaan investointikustannuksia ei ole arvioitu olevan. Näkemyksemme mukaan tämä ei voi pitää paikkaansa. Säätösalaajituksen ja -kastelun rakentaminen ja automatisointi vaativat investointirahoitusta ainakin Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen ja Kokemäenjoen alaosan ja Loimijoen suunnittelualueilla.

16.2.7 Vesirakentaminen, säännöstely ja vesistökunnostukset

s. 134

... ”Vesistörakentamista koskevat luvat ovat pääosin pysyviä. Hankkeiden lupapäätökset sisältävät tavallisesti velvoitteen tarkkailla toimenpiteen vaikutuksia vesien tilaan ja kalastoon. Säännöstelyä koskevat luvat ovat myös yleensä pysyviä, mutta niitä voidaan vesilain muutoksen mukaan tarvittaessa muuttaa esim. hydrologisten olosuhteiden tai vesistön käyttötarpeiden muuttuessa.”

Kommentti:

Tämä seikka koetaan vesiensuojelijoiden keskuudessa ongelmalliseksi. Toteutuneet vesistörakentamishankkeet ovat olleet 2010 -luvulla pääosin edelleen vanhakantaisia. Luonnonmukaisen vesirakentamisen keinoja, jotka huomioivat myös vesiluonnon on sovellettu harvoin. Pysyvät luvat antavat esimerkiksi perkausyhtiöille vapaat kädet toimia vastoin muiden vedenkäyttäjien intressejä sekä jättää huomioimatta vesirakentamisen vaikutukset vesiluontoon.

Sama koskee vesistöjen säännöstelyä. Yli 50 vuotta vanhat säännöstelyohjeet on laadittu täysin

erilaisessa yhteiskunnallisessa tilanteessa. Ohjeiden sisällössä heijastuu maanomistajien, maanviljelijöiden ja teollisuuden intressit. Ohjeiden henki on vesiluonnon rajattomassa hyötykäytössä. Varsinkin Suomen etelä ja länsiosissa vesistöjen hydrologiset olosuhteet ovat 2000-luvulle tultaessa muuttuneet. Syynä on ennen muuta voimistunut ilmastonmuutos. Myös vesistöjen käyttötarpeet ovat muuttumassa. Pintavesiä käytetään enenevässä määrin juomaveden raaka-aineena, prosessi- ja kasteluvetenä. Vesistöjen virkistyskäyttö, kalastus ja virtavesien vaelluskalat ovat muuttaneet vesistöjen käyttötarpeiden painopistettä.

Vesistörakentamisen ja säännöstelyn luvat eivät mielestämme voi olla pysyviä / ikuisia vaan niiden pitää olla määräaikaista ja muuttuvien olosuhteiden vaatiessa, niitä pitää voida päivittää.

s. 134

”Istutukset ovat kalakantojen yleisin hoitomuoto. Merkittävä osuus istutuksista on velvoiteistutuksia, jotka on määrätty vesistön kuormittajalle, rakentajalle tai säännöstelijälle ympäristö- ja vesilain mukaisessa lupapäätöksessä. Velvoiteistutusten määrää tai kustannuksia ei ole arvioitu vesimuodostuma- tai toimenpideohjelmatasolla, vaan ne on esitetty yleisemmin alueemme vesienhoitosuunnitelmassa.”

Kommentti:

Näkemyksemme mukaan kalakantojen hoidossa tulee siirtyä velvoiteistutuksista vaelluskalareittien rakentamiseen / kunnostamiseen sekä kutualueiden kunnostamiseen ja luonnonmukaisen lisääntymisen turvaamiseen.

s. 134 – 135

”Varsinais-Suomen ja Satakunnan toimenpideohjelma-alueella ensisijaisia toimenpiteitä ovat kalojen kulkumahdollisuuksien parantaminen, habitaattikunnostukset ja muut ekologista tilaa parantavat toimenpiteet. Vesistöjen hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi alueella tulee lisäksi toteuttaa rehevöityneiden järvien ja merenlahtien kunnostamisia. Ensisijaisena ja vaikuttavampina toimenpiteinä ovat valuma-alueella tehtävät toimet, toissijaisena itse vesialueella tehtävät kunnostustoimenpiteet. Vesistöissä tehtävät kunnostustoimenpiteet ovat kuitenkin välttämättömiä erityisesti sisäisestä kuormituksesta kärsivissä vesistöissä, joiden osalta pelkät valuma-alueella tehtävät toimenpiteet eivät riitä. Vesienhoidon suunnittelussa kunnostustoimenpiteiden arvioinnissa on pyritty tarkastelemaan vain kohteita, joissa kunnostustoimet parantavat ensisijaisesti vesistön ekologista tilaa, eikä pelkkää virkistyskäyttöarvoa tai muita käyttömahdollisuuksia.”

Kommentti:

Näkemyksemme mukaan Varsinais-Suomen ja Satakunnan toimenpideohjelma-alueella tulee soveltaa kalojen, muiden vesieliöiden sekä myös kevytvesiliikenteen (melojat) vapaan liikkumisen turvaamiseksi koko käytössä olevaa keinovalikoimaa soveltuvin osin kuhunkin vaellusesteeseen. Tämä tarkoittaa siis myös mahdollisuutta käyttää vaellusesteen poistamista, vähäistä hyötyä tuottavien patojen purkua tai korvaamista luonnonmukaisella pohjapadolla.

Kalojen vaellusväyliä suunniteltaessa ja rakennettaessa on kiinnitettävä huomiota myös niiden toimivuuteen. Keskeinen ongelma monessa vaellusväylässä on niiden riittämätön virtaama. Väyliä rakennettaessa ja korjattaessa onkin turvattava niiden riittävä ympäristövirtaama.

Mielestämme vesienhoidon suunnittelussa kunnostustoimenpiteiden arvioinnissa ei tule asettaa vastakkain vesistön ekologista tilaa ja virkistyskäyttöarvoa tai muita käyttömahdollisuuksia.

Virtavesien elinympäristökunnostukset

s. 137

”Virtavesien elinympäristökunnostukset painottuvat hyvää huonommassa tilassa oleville vesistöalueille sekä vesistöalueille, joissa rakenteellisilla kunnostuksilla voidaan parantaa vesistöjen ekologista tilaa. Pääasiallisia kunnostusmenetelmiä ovat syvyys- ja virtausolosuhteiden monipuolistaminen kynnysten, syvänteiden ja kiveämisen avulla, kutusoraikkojen ja poikaskivikoiden määrän lisääminen, liettymien poistaminen sekä kuivilleen jääneiden uoman osien vesittäminen. Tulvasuojelluilla jokiosuuksilla käytettäviä kunnostusmenetelmiä ovat suoristetun rantaviivan monimuotoistaminen, suvantoalueiden leventäminen, rantasuojauksien poistaminen tai muuttaminen luonnonmukaisiksi sekä penkereiden poistaminen tai siirtäminen kauemmaksi rantaviivasta.”

Kommentti:

Elinympäristökunnostuksissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota vaelluskalojen poikasalueiden kunnostamiseen ja hoitoon sekä uusien kutusoraikkojen luomiseen. Esimerkkinä Eurajoen yläosan lisääntymisaluuheet kuten Ahmasojan – Kirkkosillan – Vahenojan alueet.

Tulvasuojelluilla jokiosuuksilla kaikkien luonnonmukaisten vesirakentamisen keinojen soveltaminen nähdään mielekkäänä paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Myös 2 – 3 -tasoperkaukset, tasausaltaat ja vanhojen meanderiuomien käyttöönotto tulee huomioida. Jokien tulvasuojelun keskeisenä elementtinä on myös keskusjärvien säännöstelyn sopeuttaminen purkujokien vesitalouteen ja riittäviin ympäristövirtaamiin toteutumiseen virtavesissä.

s. 137

”Purokunnostuksissa menetelmät ovat pääosin samoja kuin jokivesissä. Liettymien poiston tarve on purovesissä usein suuri. Purokunnostuksissa käytetään myös enemmän puurakenteita, jotka monimuotoistavat uomaa ja puhdistavat puron pohjaa hienosta aineksesta. Elinympäristökunnostukset -toimenpide sisältää myös rumpujen ja siltarakenteiden aiheuttaman esteellisyyden vähentämisen, kuten rummun alapuolisen vedenpinnan noston kivikynnyksin sekä rummun suu- ja lähestymisalueiden raivaukset tai rumpujen uusimiset.”

Kommentti:

Kaikki vesilain tarkoittamat purot tulee tunnistaa, jotta ne saadaan toimenpiteiden piiriin. Lähinnä tämä tarkoittaa kauan sitten perattuja puroja, joita usein virheellisesti pidetään ojina.

Esitetään toimenpidevalikoimaan puro- / ojakunnostukseen käsipatojen rakentamista. Esimerkiksi soiden ennallistamisen yhteydessä rakennettavat käsipadot vähentävät puroihin ja jokiin pääsevän humus- ja kiintoaineen määrää.

s. 137

”Joen elinympäristökunnostus (valuma-alue yli 100 km²): Toimenpidettä esitetään yhteensä 18 jokimuodostumaan.”

”.....Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen suunnittelualueella kohteet ovat Eurajoen yläosa (Kauttuankoski) ja alaosa, Lapinjoki (alaosa) ja Ihodanjoki.”

Kommentti:

Lisätään Eurajoen yläosaan Euran keskustan Kirkkosillan kosken / Vahenojan elinympäristökunnostus.

s. 137

”... . Kokemäenjoen alaosa-Loimijoen suunnittelualueella Kojonjoki, Loimijoki (alaosan kunnostushanke sisältää 7 koskea + Mommolankosken padon luonnonmukaistamisen), Sävijoki (Kotakoski) ja Mouhijoki (Mouhijärven ja kuivatetun Marjajärven välinen alue).”

Kommentti:

Lisätään Harjunpääjoen vesistöalueen kunnostus.

s. 137

”Puron elinympäristökunnostus (valuma-alue alle 100 km²): Toimenpidettä esitetään 3 jokimuodostumaan.

.... Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen suunnittelualueella Pyhäjoki

Kommentti:

Edellä esitetyn kohteen lisäksi Ahmasoja, Ruonoja, Järvioja (Eurajoen yläjuoksu), Juvajoki ja Raakkuunoja (Eurajoen alajuoksu).

s. 137

”Pienten virtavesien elinympäristökunnostus (aluetoimenpide): Toimenpide on alueellinen toimenpide, joka kohdentuu vesimuodostumia pienempiin virtavesiin. Toimenpide sisältää kaikkiaan 18 kohdetta. KiskonjoenUskelanjoen-Halikonjoen osa-alueella toimenpide koskee Perniönjoen sivu-uomia, Kiskonjoen valuma-alueella Kirkkojärven yläpuolisia latva- ja sivupuroja sekä Myllyjoki ja Purilanjoki. Paimionjoen-Aurajoen suunnittelualueella kunnostuskohteita on useita mm. Aurajoen latva- ja sivupurot, Kuninkoja, Paimion Vähäjoki ja Karhunoja, Someron Vesanoja ja Kairajärven laskuoja. Kokemäenjoen alaosa-Loimijoen suunnittelualueella toimenpide koskee Joutsijokea ja sen sivu-uomia (mm. Kissainoja, Juupajoki, Ahmauksenoja) sekä Hanhijokea ja sen sivu-uomia. Karvianjoen suunnittelualueella toimenpide koskee Karvianjoen sivu-uomia.”

Kommentti:

Lisätään suoraan mereen laskevat purot kuten esimerkiksi Uksjoki, Kasalanjoki, Pinkjärvenoja, Raumanjoki ja Rauman Pitkäjärven oja.

Kalankulkua helpottavat toimenpiteet

s. 138

”Eurajoen-Lapinjoen-Sirppujoen suunnittelualueella kohteet ovat Kauttuankosken ja Eurakosken kalatiet (Eurajoen yläosa), Harolankosken pato (Köyliönjoki) sekä Lapinjoessa Lapinkosken voimalaitoksen kalatie ja Huiskonkosken säännöstelypato (samassa luvassa myös muita patorakenteita, jotka merkittäviä vaellusesteitä, yhteensä 3 kpl).”

Kommentti:

Vaihtoehtona Eurakosken padon kalatielle on tutkittava myös mahdollisuutta padon purkamiseen ja korvaamiseen pohjapadolla. Etuna tässä ratkaisussa on mahdollinen patoaltaan yläpuolisten koskiosuuksien kunnostaminen sekä patoalueen laajempi esteetön kulku. Tämä ratkaisu vaatii eri intressiryhmien etujen yhteensovittamista.

Lisäyksenä Tura- ja Narvijärvien patojen kunnostus ja nousuesteiden poisto sekä Pappilankosken kalatien lisäkunnostus. Köyliönjoesta Tuiskulan myllypadon kalatie (Hyrykoski).

s. 138

Kommentti:

Kokemäejoen alaosan suunnittelualue puuttuu.

Lisätään Harjavallan, Kolsin, Äetsän ja Tyrvään voimalaitosten ohitusuomien suunnittelun käynnistäminen (vrt. Oulujoki).

Lisäksi Harjunpäänjoen vesistö Joutsijärvestä Solakoskelle.

Säännöstelykäytännön kehittäminen

s. 138

Kommentti:

Lisäyksenä Pyhäjärven säännöstelyohjeiden kehittäminen Eurajoen valuma-alueen hydrologisen tasapainon säilyttämiseksi sekä Eurajoen tulvasuojelun ja riittävän virtaaman takaamiseksi sekä Pappilankosken kalatien ja alajuoksun riittävän ympäristövirtaaman takaamiseksi.

Vesirakentamisen haittojen vähentäminen

s. 138

Kommentti:

Lisäyksenä valtatie 8 perusparantamiseen liittyvät vesirakentamisen haitat Eurajoen kuntakeskuksen alueella.

Erityisalueiksi nimettyjen Natura-alueiden kunnostus

s. 138.

”Erityisalueiksi nimettyjen Natura-alueiden kunnostustoimenpiteiden pääasiallinen tarkoitus on alueen suojeluarvojen ylläpitäminen tai parantaminen siten, että ne edistävät myös vesienhoidon tavoitteita.”

Kommentti:

Ehdotuksessa puhutaan vain lintuvesien kunnostuksesta. Mielestämme tähän pitää lisätä soiden ennallistaminen. Esimerkkinä on Eurajoen vesistöalueelta Metsähallituksen omistama Kakkerinsuon Natura -alue. Aluetta rauhoitettaessa on jostain syystä jäänyt suuri määrä suolta tulevia ojia tukkimatta. Ojien padottaminen edistää suon ennallistamista ja vähentää vesistöön (Eurajoki) pääsevän humus- ja kiintoaineen, sulfittien ja mahdollisten muiden haitallisten aineiden määrää.

Ehdotamme Huhdan-Kakkerinsuon Natura-alueen ennallistamishankkeen lisäämistä vesienhoidon toimenpideohjelmaan.

s. 140

”Taulukko 16.9. Vesirakentamisen, säännöstelyn ja vesistökuunnostusten toimenpiteiden määrät, investointikustannukset, käyttö- ja ylläpitokustannukset ja vuosikustannus suunnittelualueittain vuosille 2022–2027.”

Kommentti:

Kappaleeseen 16.2.7 Vesirakentaminen, säännöstely ja vesistökuunnostukset tehdyt vesistöaluelisäykset tulee lisätä Taulukkoon 16.9.

17. Yhteenveto pinta- ja pohjavesiä koskevista toimenpiteistä sekä niiden kustannukset ja vaikutukset

17.4 Ympäristötavoitteiden saavuttaminen

17.4.1 Pintavedet

s. 148

”Toimenpideohjelma-alueen pintavesien ekologista tilaa koskevien aikataulupoikkeamien määrät on esitetty taulukossa 17.3 ja kuvassa 17.1. Hyvän ekologisten tilan saavuttaminen edellyttää toimenpideohjelma-alueella jatkoaikaa 217 vesimuodostuman osalta, joka on 70 % toimenpideohjelma-alueen pintavesimuodostumista.”

Kommentti:

Ehdotuksen mukaan lähes neljännes vesimuodostumista ei saavuta hoitosuunnitelman mukaan hyvää ekologista tilaa edes vuoteen 2027 mennessä, vaan niiden tilatavoitteen saavuttaminen

siirtyä edelleen. EU:n vesipuitedirektiivin mukaan vesistöjen hyvä tila olisi pitänyt saavuttaa viimeistään vuonna 2015. Nyt takarajaksi on asetettu vuosi 2027. Hoitosuunnitelmaehdotus kielii tavoitteiden löysyydestä. Esitämme vakavan huolen Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen hyvän ekologisen tilatavoitteen saavuttamisesta. Hajakuormituksen vähentämiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja laatia maa- ja metsätalouden vesienhoitotoimenpiteet riittävän vaikuttaviksi. Tavoitteeksi tulee asettaa vesistöjen hyvän ekologisen tilan saavuttaminen vuoteen 2027 mennessä.

Eurassa 11. toukokuuta 2021

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry hallituksen puolesta:

Seppo Varjonen
puheenjohtaja

Jari Lainio
varapuheenjohtaja

Yhteystiedot:

Seppo Varjonen
Karvarinkuja 7
27400 Kiukainen
p. 050 5607357
sevarjo@saunalahti.fi
www.evsy.fi